

Η Εκκλησία δεν λειτουργεί με κοσμικούς θεσμούς (Αρχιμ. Βασίλειος Γουντικάκης, Προηγούμενος Ι.Μ. Ιβήρων Αγίου Όρους)

Categories : [ΘΕΟΛΟΓΙΑ](#)

Date : Αυγούστου 10, 2010

Η Εκκλησία υπάρχει ως διαρκής θεοφάνεια. Εάν «ο εωρακώς τον Υιόν εώρακε τον Πατέρα». Και ο εωρακώς τον θεσμόν της Εκκλησίας εώρακε τον αοράτως μεθ' ημών όντα Θεάνθρωπον Κύριον και το Αγιον Πνεύμα.

Δεν υπάρχει με άλλο τρόπο η Εκκλησία και με άλλο τρόπο διδάσκει ή θεολογεί. Ο τριαδικός τρόπος υπάρξεως συνιστά το μυστήριο της Εκκλησίας και αποτελεί το σαφές κήρυγμα, που πείθει τον άνθρωπο ότι ο Θεός Πατήρ αγαπά τον κόσμο καθώς ηγάπησε και αγαπά τον Υιόν. Και αυτή η αίσθηση της θεϊκής αγάπης, που παρέχει ελευθερία, αποτελεί το απαραίτητο και φυσιολογικό κλίμα μέσα στο οποίο μπορεί να αναπτυχθεί ο άνθρωπος.

Με αυτό τον τρόπο πιστεύει ο άνθρωπος, έχει εμπιστοσύνη στον Θεό, γιατί ζει το γεγονός ότι είναι ένα σώμα και ένα πνεύμα με τον Θεάνθρωπο. Έχει οργανική σχέση μαζί Του, όπως το κλήμα με την άμπελο. Αν με κοσμικό τρόπο διοργανώνουμε τους εκκλησιαστικούς θεσμούς και με πνευματικό, νομίζομε, τρόπο κηρύττομε το Ευαγγέλιο, αυτό σημαίνει ότι και τα δύο (θεσμός και χάρισμα) πάσχουν και είναι αμφιβόλου γνησιότητας.

Τα αρχαία παρήλθε, ιδού γέγονε τα πάντα καινά. Δεν μπορεί με παλαιό, κοσμικό, τρόπο να βιούνται και να κηρύττονται τα καινά, τα οποία πείθουν δι' όλων των τρόπων της υπάρξεως και της συμπεριφοράς τους. Και ούτε είναι δυνατόν με αυθαιρεσίες ατομικών ψευδαισθήσεων, ως δήθεν χαρισματικών εμπνεύσεων, να φανερώνεται το αμετακίνητο της πίστεως.

Έτσι το κάθε τι στην Εκκλησία φανερώνει το τριαδικό καθώς. Και ιδιαίτερα η

ευχαριστιακή ιερουργία, που αποτελεί την καρδιά της Εκκλησίας, είναι ένα χάρισμα, μια δωρεά εκ του Πατρός, διά του Υιού, συνεργεία του Πνεύματος. Εάν σωθεί το τριαδικό «καθώς», σώζεται ο άνθρωπος ως πρόσωπο εν κοινωνία. Και εάν σώζομε και ζούμε το «καθώς» το θεανθρώπινο, τότε το ασυγχύτως και αδιαιρέτως της ενώσεως των δύο εν Χριστώ συνελθουσών φύσεων διατηρείται και επεκτείνεται ως ευλογία στην ενότητα αληθείας και ζωής, θεσμού και χάριτος, νόμου και ελευθερίας. Περιχωρούνται ατρέπτως και αναλλοιώτως τα φαινομενικώς αντίθετα. Και σ' αυτήν την περιχώρηση διακρίνομε την πανταχού και μέχρι συντελείας του αιώνος διαρκή παρουσία του Θεανθρώπου, που εξακολουθεί να πορεύεται εν ετέρα μορφή στον αγρό της ιστορίας. Και συμπορεύεται με κάθε αγωνιόντα, ερευνώντα και απελπιζόμενο. Οχι για να του δώσει μαγικές λύσεις, ως ναρκωτικό ψευδαισθήσεων, αλλά να του ανοίξει τα μάτια, να του χαρίσει τις αισθήσεις, να γίνει μια αίσθηση, για να δει και να μάθει την καινή πολιτεία και θεολογία, που ανάγει στον ουρανό τον άνθρωπο και κατάγει στη γη το Πνεύμα το Άγιο, και βάζει την τριαδική ζύμη μέσα στο γαιώδες ημών φύραμα.

Ο θεσμός της Εκκλησίας

Όλα σε πείθουν μέσα στην Εκκλησία, σε αναπαύουν, γιατί σου κοινοποιούν την τελική συμφιλίωση, που είναι η απ' αρχής αλήθεια και ενέργεια της τριαδικής θεότητας. Κάθε στιγμή και με κάθε εκδήλωση σου προσφέρεται αφώνως το σύνολο το θείο και το ανθρώπινο, το σημερινό και το ατελεύτητο. Όταν ο Κύριος συγχωρεί τις αμαρτίες, χαρίζει και τη σωματική υγεία στον παραλυτικό. Και για να δείξει ότι έχει εξουσίαν αφιέναι αμαρτίας, λέγει τω παραλυτικώ: Άρον τον κράββατόν σου και ύπαγε εις τον οίκον σου (Μάρκ. 2, 11).

Τα πάντα πάντοτε συλλειτουργούν θεανθρωπίνως. Βρίσκεις τη ζεστασιά της συντροφιάς στην έρημο της ασκήσεως. Και ζώντας εν αγάπη μεταξύ των αδελφών σου αισθάνεσαι στην ελευθερία της αναχωρήσεως. Όταν μέσα σ' αυτόν τον θεανθρώπινο κόσμο λες «υπακοή», καταλάμπεις από τη χάρη της ελευθερίας, στην οποία οδηγείσαι. Όταν λες «αναχώρηση και κατά μόνας παραμονή», ζεις την πραγμάτωση της αχράντου κοινωνίας και συμβιώσεως με όλους. Όταν σκεφθείς τη Μεγάλη Παρασκευή, μεταφέρεσαι στον βαθύ όρθρο, που υποφώσκει το φως της Αναστάσεως. Και όταν σκεφθείς τον θάνατο, εξάπτεται χαρά εν τη καρδιά σου, κατά τον Αββά Ισαάκ.

Ο θεσμός της Εκκλησίας δεν είναι ανθρώπινο αλλά θεανθρώπινο καθίδρυμα. Και ο τρόπος που λειτουργεί είναι μια πιστοποίηση και φανέρωση της διαρκούς μεθ' ημών παρουσίας του Κυρίου. Οι άνθρωποι και κοσμικοί θεσμοί (ή οι πνευματικοί θεσμοί που διοργανώνονται με κοσμικό τρόπο) έχουν ως σκοπό να προωθήσουν τα σχέδια των υπευθύνων τους. Να αυξήσουν τη δύναμη και επιρροή τους. Να επιβάλουν τη θέλησή τους και να υποδουλώσουν όσο γίνεται περισσότερους· ίσως και με τον σκοπό να τους σώσουν. Γιατί αυτοί που σκέφτονται μηχανικά είναι ικανοί να φανταστούν και σωτηρία του ανθρώπου με καταργημένη την ελευθερία, δηλαδή με καταργημένο τον άνθρωπο.

Σ' αυτούς τους θεσμούς, που λειτουργούν με κοσμικό τρόπο, σαν μηχανές, ο άνθρωπος ή υποτάσσεται και καταντά άβουλο ον, ως μισθοφόρος ή εξάρτημα μηχανής. Ή αντιδρά διασπαστικά. Αποχωρίζεται από τον θεσμό. Και δεσμεύεται στον ατομικό του λογισμό, ρυθμίζοντας μ' αυτόν τη ζωή του και τη ζωή των ανθρώπων, που ίσως τον ακολουθούν.

Το απροσδιόριστο της ελευθερίας

Αλλά όταν ο άνθρωπος χάσει την ενότητά του με την Εκκλησία, που συγκροτείται διά του τριαδικού «καθώς», χάνει την ελευθερία του. Γιατί χάνει τον εαυτό του τον αληθινό, που είναι όλοι οι άλλοι. Κανείς θεσμός ανθρώπινος, ούτε και αν ονομάζεται εκκλησιαστικός, δεν μπορεί να χωρέσει, να ανεχθεί και να ικανοποιήσει τον άνθρωπο, που έχει την πνοή του Θεού μέσα του, επιποθεί το «πορρωτέρω», την επέκταση, τον Χριστό. Και δεν είναι δυνατόν να αναπαυθεί ο άνθρωπος με καμιά υπόσχεση ή ενδοκοσμική προοπτική, γιατί διψά το ασύλληπτο και ανθρωπίνως ανέφικτο. Λέει όλη του η ύπαρξι «όχι» στον κοσμικά οργανωμένο θεσμό, που θέλει δήθεν να τον χειραγωγήσει στο μυστήριο της ζωής και της σωτηρίας.

Για τον άνθρωπο καλός πνευματικός θεσμός, που λειτουργεί μηχανικά, είναι μόνο ο ετοιμόρροπος, ο διαλυμένος και ανύπαρκτος. Γι' αυτό και ο Κύριος, που τα ξέρει όλα αυτά, ήλθε και διέλυσε τις φυλακές. Κατέστρεψε την απάτη. Ανέτρεψε τις τράπεζες των κολλυβιστών και τις καθέδρες των εμπόρων, που μετέτρεψαν τον ναό του Θεού σε οίκο εμπορίου. Μας απήλλαξε από την κατάρα του Νόμου. Και με την κάθοδό Του

στον Αδη «μοχλοί συνετρίβησαν, εθλάσθησαν πύλαι, μνήματα ηνοιχθήσαν, νεκροί ανίσταντο».

Και βγήκαν όλοι οι νεκροί έξω, στο φως. «Και νεκρός ουδείς επί μνήματος». Και συνεκρότησε την Εκκλησία, που δεν είναι φυλακή (έστω με χρυσά κάγκελα), αλλά είναι ελευθερία και κραταιά ως ο θάνατος αγάπη. Και είναι η μήτρα μιας άλλης μάνας, ευρυχωρότερας των ουρανών, που γεννά τον άνθρωπο. Και είμαστε παιδιά της ελευθέρως (Γαλ. 4, 16), παιδιά της ελευθερίας, που την κερδίζουμε με την υπακοή στην Αλήθεια του Θεού, που είναι Αγάπη.

Και εάν οι άνθρωποι θεσμοί φοβούνται την ελευθερία του ανθρώπου, και γι' αυτό την κουτσουρεύουν ή την καταργούν, ο θεσμός της Εκκλησίας γεννά τους ελευθέρους εν Πνεύματι ανθρώπους. Και όλον συγκροτεί τον θεσμόν της Εκκλησίας το Πνεύμα. Το οποίο όπου θέλει πνει και ουκ οίδας πόθεν έρχεται και πού υπάγει. Ούτως εστί πας ο γεγεννημένος εκ του Πνεύματος (Ιω. 3.8). Και το απροσδιόριστο της ελευθερίας, που ισορροπεί διά της αγάπης τών εν τριαδική κοινωνία προσώπων, είναι η πέτρα της πίστεως.

Οι αληθινά χαρισματικοί

Οι άγιοι δεν είναι φύλακες νόμου αλλά νομοθέτες, κατά τον άγιο Συμεών τον Νέο Θεολόγο. Ο θεσμός της Εκκλησίας είναι χαρισματικός και τα χαρίσματα των αγίων λειτουργούν ως θεσμοί καθοδηγητικοί για το εκκλησιαστικό πλήρωμα. Μπορούμε να πούμε ότι δεν υπάρχουν χαρισματούχοι αλλά γίνονται, γεννώνται διαρκώς. Δεν πήραν κάποτε ένα χάρισμα ως ιδιότητα στατική, αλλά δέχονται μια ευλογία που τους χαρίζεται διαρκώς. Είναι αυτοί που αληθινά συνειδητοποιούν την έσχατη αδυναμία του ανθρώπου και την αγαθότητα του Θεού. Βλέπουν όλους τους άλλους καλούς και καθαρούς. Θεωρούν τον εαυτό τους υποκάτω πάσης της κτίσεως. Εχουν τη χάρη της τρεμάμενης συντριβής του ταπεινού, του εξουθενημένου. Και σαν σφουγγάρι ρουφούν τη χάρη. Δέχονται τα χαρίσματα της έσωθεν αναπαύσεως και του φωτισμού. Δεν τα θεωρούν δικά τους κατορθώματα ούτε αξιοποιήσιμες δυνατότητες για να αυξήσουν το κύρος τους υποτιμώντας τους άλλους.

Εκπλήσσονται από την άφατη αγάπη του Θεού και αυθορμήτως τα αποδίδουν, τα επιστρέφουν, αμέσως στον Δωρεοδότη. Και αυτό τους καθιστά άξιους να δέχονται συνέχεια νέα χαρίσματα, μεγαλύτερα, πάναγνα, πνευματικά, ευλογούντα τα σύμπαντα. Και αυτοί εξακολουθούν να μην έχουν καμιά ιδέα για τον εαυτό τους. Έχουν μεγάλη ιδέα για τον Θεό. Και μόλις φανεί ότι ο κόσμος τούς τιμά, παραξενεύονται, δυσανασχετούν, συστέλλονται. Και κρύβονται είτε στην έρημο είτε πίσω από το παραπέτασμα κάποιας πλαστής μωρίας και σαλότητας. Και ησυχάζουν. Ζουν, παρακολουθούν και συμβάλλουν στην κυκλοφορία του αίματος και της χάριτος μέσα στο σώμα της εκκλησιαστικής κοινότητας.

(Πηγή: "ΤΟ ΒΗΜΑ", 24/10/1999)

Διαβάστε περισσότερα κείμενα του π. Βασιλείου πατώντας [εδώ](#)